

2. Вернидуб Р. Інституційний рівень управління якістю освіти [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.stationline.org.ua/pedagog/85/15536-institucijnij-riven-upravlinnya-yakistyu-osviti.html>
3. Єршова О. П. Культура забезпечення якості і прозорості вищої освіти: європейські стандарти для України [Електронний ресурс] / О. П. Єршова, Т.Г. Бабина // Режим доступу: http://knutd.com.ua/publications/pdf/Ukrainian_editions/2015/Ershov_Babina.pdf
4. Забезпечення якості вищої освіти: Європейські кращі практики для України [Електронний ресурс] / Уп.: Т. Добко – режим доступу: <http://education-ua.org/ua/analytics/305-zabezpechennya-yakosti-vishchoji-osviti-evropejski-krashchi-praktiki-dlya-ukrajini>
5. Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. / За ред. Т. Добка, М. Головянко, О. Кайкової, В. Терзіяна, Т. Тіихонена. – Львів: Видавництво «Компанія "Манускрипт"», 2014. – 572 с.
6. Проект «Національна система забезпечення якості і взаємної довіри в системі вищої освіти України (TRUST)» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.dovira.eu/>.
7. K. E. Serrano-Velarde Quality assurance in the european higher education area. The emergence of a german market for quality assurance agencies 17 Nov. 2008. –P.18, No.:19, Volume:20, Issue:3, Pages1–18
8. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Укладачі: Добко Т., Золотарьова І., Калашнікова С., Ковтунець В., Курбатов С., Линьова І., Луговий В., Прохор І., Рашкевич Ю., Сікорська І., Таланова Ж., Фініков Т., Шаров С.; за заг. ред. С. Калашнікової та В. Лугового. – Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. – 84 с.
9. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). – К.: ТОВ «ЦС», 2015. – 32 с.

УДК 378.622

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МАЙБУТНІХ ГІРНИЧИХ ІНЖЕНЕРІВ

О.В. Бондаренко

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри економічної і соціальної географії та методики викладання, Державний вищий навчальний заклад «Криворізький національний університет», м. Кривий Ріг, Україна, e-mail: bondarenko.olga@kdpu.edu.ua

Анотація. У статті висвітлено результати дослідження з виявлення характеру мотивації майбутніх гірничих інженерів до професійної діяльності.

Ключові слова: майбутній гірничий інженер, готовність; готовність майбутніх гірничих інженерів до професійної діяльності, мотивація майбутніх гірничих інженерів.

FORMATION OF PROFESSIONAL MOTIVATION TO IN THE FUTURE, MINING ENGINEER

O.V. Bondarenko

Ph.D., Associate Professor at the Department of economic and social geography and teaching methods, State Higher Educational Institution "National University Krivoy Rog", Krivoy Rog, Ukraine, e-mail: bondarenko.olga@kdpu.edu.ua

Abstract. In the article the author highlights the results of a study to identify the nature of motivation for future mining engineers to the profession.

Keywords: *future mining engineer, readiness; readiness for future mining engineers to the profession, motivation for future mining engineers.*

Вступ. У Концепції підготовки гірничого інженера в системі неперервної освіти (школа – ВНЗ – підприємство) [4] зазначається, що найактуальнішим завданням вітчизняної професійно-технічної освіти є забезпечення високого рівня підготовки гірничих інженерів, оскільки відчувається дефіцит висококваліфікованих фахівців гірничої справи, які в умовах інтеграції вітчизняної гірничої галузі у світовий ринок, повинні долучитися до систематичної роботи з мінімізації виробничих витрат, утримання й розширення ринків збуту в умовах жорсткої конкуренції.

Проблемі професійної підготовки майбутніх гірничих інженерів присвячено праці багатьох науковців. Так, ретроспективний аналіз розвитку професійної підготовки гірничих інженерів в Україні досліджено Т. Медведовською; структуру та зміст нових стандартів підготовки гірничих інженерів розглянуто В. Петровим; формування професійної компетентності майбутніх гірничих інженерів досліджено О. Дерев'янко, Г. Райковською, В. Тернопільською та ін.

Однак, аналіз практичного стану та теоретичне узагальнення наукової літератури з досліджуваної проблеми, дозволяє стверджувати, що нині «виникла тенденція катастрофічного старіння кадрового складу інженерно-технічних працівників практично на всіх дільницях і підрозділах шахт, зниження престижу гірничих професій серед молоді і, як наслідок, соціальні проблеми в шахтарських регіонах» [5, с. 155]. Деякі науковці (З. Бакум, В. Ткачук, С. Хощкіна) зазначають, що одна із причин, що породжує суперечність між теоретичним значенням даної проблеми і її практичним станом, криється у низькій частці зайнятості випускників ВНЗ, недостатній сформованості їх мотивації до професійної діяльності [3].

Метою пропонованої **праці** є висвітлення результатів дослідження з виявлення характеру мотивації майбутніх гірничих інженерів до професійної діяльності.

Матеріали і результати досліджень. Досліджуючи готовність майбутніх гірничих інженерів до професійної діяльності ми визначили, що вона є складним особистісним утворенням, яке виявляється в єдності ціле-мотиваційного, змістово-операційного, емоційно-вольового та оцінно-рефлексивного складників. Уважаємо, що провідним компонентом є саме ціле-мотиваційний компонент, який зумовлює формування всіх інших компонентів і виконує спонукальну функцію. До його складу входять мотиви, інтереси, тобто все те, що виступає внутрішньою спонукуючою особистості, забезпечує долучення майбутнього гірничого інженера до професійної діяльності і підтримує цю активність на всіх етапах її здійснення. Сукупність згаданих складових забезпечує психологічну складову готовності студентів-гірників, а також установку на її здійснення. Тому майбутній гірничий інженер, готовий до професійної діяльності, повинен мати позитивну установку на здійснення професійної діяльності, усвідомлювати важливість своєї професії, бути позитивно налаштованим на її здійснення, мати сформовану професійну спрямованість.

За вихідне нами було взято положення про те, що мотив – це внутрішнє прагнення особистості до певного виду активності (діяльності, спілкування, поведінки), пов'язане із задоволенням певної потреби]. Науковці (В. Слассьонін, Н. Кузьміна, А. Реан) зазначають, що успіх майбутньої діяльності, залежить від сили мотивації та її структури. Відповідно до закону Йеркса-Додсона, ефективність діяльності взаємопов'язана із силою мотивації, тобто чим сильнішим є спонукання до дії, тим вища результативність діяльності.

Зазначимо, що мотив може мати якісну характеристику. Ураховуючи відношення мотиву до змісту діяльності мотиви поділяють на внутрішні та зовнішні. А. Реан зазначає, що внутрішня мотивація може відігравати роль компенсаторного чинника у випадку недостатніх високих здібностей або недостатнього запасу в студентів необхідних знань, умінь і навичок.

Відомо, що останнім часом навіть державні вузи все частіше орієнтуються на задоволення потреб населення в освіті, ніж на задоволення потреб народного господарства у фахівцях певного профілю, у результаті чого ринок професій та ринок освітніх послуг є практично відірвані один від одного. Так, за даними освітнього порталу ПедПРЕСА, протягом останніх п'яти років лідерами вступної кампанії за кількістю поданих заяв традиційно є юридичний і економічний факультети, хоча відомо, що ринок праці перенасичений економістами та юристами. Реальні кроки держави у подоланні суперечності, наявної між потребами ринку праці та ринком освітніх послуг зроблено. Так, починаючи з 2014 року було збільшено обсяг державного замовлення на технічні спеціальності і зменшено на економічні.

Аналіз стану державного замовлення та кількості абітурієнтів, що вступили на напрям підготовки «Гірництво» протягом 2012–2015 рр., дає змогу засвідчити привабливість професії гірника. Однак на перший курс навіть провідних ВНЗ (Державного вищого навчального закладу «Національний гірничий університет» і Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут») було зараховано менше осіб, ніж передбачав обсяг державного замовлення.

Під час дослідження ми з'ясували характер мотивації майбутніх гірничих інженерів, мотиви обрання ними своєї професії.

Для з'ясування структури мотивації майбутніх гірничих інженерів проводилося анкетування за методикою О. Дерев'янка [2, с. 255–261] та методикою К. Земфіра в модифікації А. Реана. Загалом означені методики базуються на концепції внутрішньої та зовнішньої мотивації. Так, якщо для особистості має значення сама професійна діяльність, тобто домінують мотиви, які містять професійну спрямованість, то домінують внутрішня мотивація. Якщо ж мотивами обрання спеціальності виступає не інтерес власне до професії, а інші чинники (прагнення до матеріальної забезпеченості, бажання здобути вищу освіту, уникнути військового обов'язку тощо), то переважною називається мотивація зовнішня. Крім того, виокремлено групу мотивів, які містять часткову професійну спрямованість. У цьому випадку майбутня діяльність виступає засобом самореалізації особистості, задоволення потреби в лідерстві, бажанні керувати іншими тощо.

Під час низки анкетувань респондентам було запропоновано назвати причини вступу до ВНЗ за обраною спеціальністю та в порядку значимості для себе визначити їх рангове місце.

З'ясувалося, що провідними мотивами вибору професії серед майбутніх гірничих інженерів є прагнення отримати диплом про вищу освіту незалежно від професії (34 %) та конкурентоздатність фахівця на ринку праці (18 %). Важливу роль виконують і такі мотиви, як можливість матеріального забезпечення й кар'єрного росту (12 %). Неабияке значення мають і такі мотиви, як збереження сімейних традицій (10 %), можливість уникнути виконання військового обов'язку для чоловічої статі, наявність бюджетних місць, недостатня спеціальна підготовка та низька матеріальна забезпеченість батьків для вступу до інших ВНЗ, поради улюблених вчителів тощо (разом 26 %). Наведені дані свідчать про переважання в більшості респондентів зовнішніх мотивів і недостатній рівень виявлення внутрішньої мотивації. Отже, отримані результати засвідчили необхідність систематичної і цілеспрямованої роботи з формування мотивації до професійної діяльності майбутніх гірничих інженерів.

Висновок. Отже, освіта повинна відповідати суспільному попиту, так

для Дніпропетровщини вкрай необхідним є випуск фахівців технічних спеціальностей, зокрема гірничих інженерів. Адже, «від якості підготовки гірничих інженерів залежить ефективність освоєння георесурсів, напрям і темпи розвитку сучасних технологій і техніки в гірничій справі, рівні безпеки і технічної оснащеності праці гірників – все те, що визначає інноваційний характер розвитку гірничих підприємств» [2], зрештою добробут рідного краю загалом. Перспективу подальших досліджень убачаємо у розробленні методики формування мотивації до професійної діяльності майбутніх гірничих інженерів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Браташ О. Проблеми і розвиток вищої гірничої освіти [Електронний ресурс] / О. Браташ. – Режим доступу: <http://ea.dgtu.donetsk.ua:8080/jspsui/bitstream/123456789>
2. Дерев'яно О. В. Формування професійної компетентності майбутніх гірничих інженерів у процесі навчання фахових дисциплін: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / Дерев'яно Олена Василівна. – Житомир, 2014. – 387 с.
3. Моркун В. С. Підготовка гірничого інженерства: школа – ВНЗ – підприємство: [монографія] / В. С. Моркун, З. П. Бакум, С. М. Хоцькіна, В. В. Ткачук. – Кривий Ріг: Видавничий центр ДВНЗ «КНУ», 2015. – 244 с.
4. Ступнік М. І. Концепція підготовки гірничого інженера в системі неперервної освіти (школа – ВНЗ – підприємство) / М. І. Ступнік, В. С. Моркун, З. П. Бакум, В. В. Ткачук // Педагогіка вищої та середньої школи: зб. наук. Праць / гол. ред. З. П. Бакум. – Вип. 48. – Кривий Ріг : ДВНЗ «КНУ», 2016. – С. 54–58.
5. Ширін Л. Н. Концепція підготовки фахівців з гірництва за спеціалізаціями [Електронний ресурс] / Л. Н. Ширін. – Режим доступу: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/3242/154-157.pdf?sequence=1>

УДК 378.016 : 796.015.004.

КОМП'ЮТЕРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПРОГРАМУВАННЯ ЗАНЯТЬ З ВИКОРИСТАННЯМ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

М.В. Верховська

кандидат педагогічних наук, викладач кафедри фізичного виховання і спорту, Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь, Україна, e-mail: ponomarenko-34@mail.ru

Анотація. У статті розглянуто комп'ютерні програми, що дозволяють забезпечити програмування занять з використанням фізкультурно-оздоровчих технологій на заняттях з фізичного виховання зі студентами вищих навчальних закладів. Програмування занять з використанням фізкультурно-оздоровчих технологій, конструювання яких відбувається